

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreas Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

2. De differentia inter sententiam definitivam & interlocutoriam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

Clement. 1. De sequestrat. possess. in V. definitiva.
Maranta in Spec. p. 6. tit. De sententiis n. 2.

6. Dico proprie; quia interdum interlocutoria fertur post finem causæ & sententiam latam, & tamen manet interlocutoria, l. *Cum Clericis Cod. De Episc. & Clericis, l. Invenimus, & ibi. Gloss. Cod. De advocat. divers. judicior. Interdum etiam, ubi non est aliud aliquod principium vel finis s. si quis autem Novel. De hered. & Falcidia ideoque generaliter definiri posse videtur, quod sit pronuntiatio Judicis, facta ad aliquis articuli expeditionem.*

7. Dicitur autem Interlocutoria, & Interlocutio simpliciter, à modo profertendi, vel quia Judex per eam non definit causam, sed ut plurimum summarie inter partes, interim & dum expectatur judicium definitivum, super aliquo incidenti vel emergenti interloquitur: vel quia inter partes loquendo sine solemnitate scripturæ pronuntiat. Hostiens. in *Summa b. tit. §. 2. in princ.* Veluti si Judex interloquendo concedat vel deueget parti petenti dilationem aut testium productionem; si dicat procedendum esse in causa: si declaret se Iudicem competentem: & breviter, omne Iudicis decretum est sententia interlocutoria.

8. Interlocutoria dividitur in merè interlocutoriam, & interlocutoriam, quæ habet vim sententiæ definitivæ: Merè Interlocutoria dicitur, quæ neque instantiæ neque negotio principali, nec etiam articulo substantiali negotii principalis finem imponit, sed quæ quoad id, super quo fertur, non parit præjudicium irreparabile, nec, quantum est ex se facit cessare officium Judicis, sed potest ab eodem Iudice revocari. Talis est, quæ defert appellationi; licet hæc non possit revocari, quia id sit ex eo, quod Judex deferendo appellationi, abdicat à se omnem jurisdictionem. Talis quoque est omnis pronuntiatio Iudicis post definitivam, quia finito negotio, nihil quoad illud superest definiendum.

9. Sententia Interlocutoria vim definitivæ habens, dicitur, quæ quoad id, super quo fertur, parit præjudicium irreparabile per definitivam, vel appellationem à definitiva, & postquam non expectatur alia sententia super eo, super quo lata est: seu quæ causam principalem non definit, sed unam partem substantia-

lem negotii principalis, & post se aliam expectat sententiam, quæ toti causæ finem imponat. Talis est * quæ pronuntiat: ut causa deserta. Item præceptum de solvendo & omnis sententia, quæ definit unum articulum substantialem negotii principalis: ut si Iudex minorem, petentem restitui in integrum, pronuntiet non esse minorem; si admittat vel rejiciat exceptionem peremptoriam: in super omnis interlocutoria, quæ continet aliquid dari vel fieri. Videatur Maranta p. 6. in V. & demum fertur sententia s. decisoria iudicii à n. 42. usque ad 45.

§ II.

De differentia inter Sententiam definitivam & interlocutoriam.

1. *Definitiva totum negotium definit, non interlocutoria.*
2. *Definitiva revocari non potest.*
3. *Modo sententia sit valida.*
4. 5. 6. *Interlocutoria revocari potest.*
7. *Etiã tacitè.*
8. *Etiã à successoribus & iudice appellationis.*
9. *Item à delegato delegati interlocutoria.*
10. *Nisi fuerit mandata executioni.*
11. *Nisi transierit in formam contractus & alio modo.*
12. *Revocari etiam nequit interlocutoria vim definitiva habent.*
13. *Definitiva in scriptis fieri debet.*
14. *Servato juris ordine.*
15. *Et citata parte absente.*

1. **P**atet autem ex ante dictis, sententiam definitivam ab interlocutoria in primis distinguere in eo, quod definitiva totum negotium principale definit, eique finem imponit interlocutoria non, sed tantum articulum, super quo fertur.

2. Secundò differt, quod definitiva revocari non possit ab eodem Iudice, ne de consensu quidem partium, lata in causa siue civili siue criminali; & ne quidem prætextu erroris alicujus, neque etiam infra decem dies, licet eam Iudex in melius reformare vellet. Ratio est, quia ea lata Iudex functus est officio suo, l. *ludex*

ita postquam 55. De re iudicaria; & quia liti-
um finis aliquis esse debet.

Neque verò quoad principale dumtaxat ne-
gotium Iudex suam sententiam definitivam re-
vocare non potest, sed nec quoad accessoria, v.
g. quoad expensarum aut fructuum condemna-
tionem vel absolutioem, quia accessorium se-
quitur principale. Et ideo sicut principale, quod
est sententia definitiva, revocari nequit, ita nec
accessorium: Sed nec Iudicis, qui sententiam de-
nitivam tulit, successor eam revocare potest, l.
Post. sententiam C. De sent. & interlocut. Quan-
quam Princeps suam sententiam mutare & ad
natum corrigere possit: quia sententia est de ju-
re civili, quo solutus est Princeps.

3. Prædicta tamen intelligenda sunt de sen-
tentia definitiva valida Nam si sit ipso jure nul-
la, tunc eadem causa ab eodem Iudice iterum
cognosci potest: veluti si unus ex Iudicibus,
quibus causa fuit delegata, dum sententiam
cum aliis ferret: fuerit publicè excommunicatus;
sententia ipso jure est nulla, quia in pu-
blicè excommunicato non inhaeret iurisdictio,
v. Ad probandum 2. q. 1. h. t. Et propterea alii Iudices,
idemque non excommunicati, iterum de
eadem causa cognoscere possunt.

4. At verò mere interlocutoriam Iudex, qui
eam tulit, revocare potest, etiam nemine peten-
te ac consensu partium vel alterius non inter-
veniente; c. Cum cessante & ibi DD. in V. liberè
inf. De appellat. Sicut & omne gravamen, quod
intulit, c. Concertationi 8. & c. 10. De appellat. in
6. ad eod quod, inspecta iuda potestare Iudicis,
eam revocare possit, etiam in deterius; quam
vis se eius ex æquitate, d. c. Cum cessante, ibi, sa-
no usus consilio: & si sit lata in iudicio si ve
extra iudicium, quia d. c. Cum cessante loquitur
generaliter, & de comminatione, quæ extra
iudicium fieri potest. Et hoc obrinet tam in
delegato Iudice, quam in Ordinario, d. c. Cum
cessante & ibi Glos. licet etiam ab interlocuto-
ria sit appellatum, d. c. Cum cessante quia, licet
per appellationem à definitiva desinat esse
Iudex, & iurisdictio transferatur in superio-
rem, non tamen per appellationem ab inter-
locutoria vel gravamine, saltem incommuta-
biliter, l. quod iussit 14. D. De re iudicata. Si ta-
men Iudex à quo statuerit appellanti termi-
num recipiendi apostolos, & arripiendi iter

ad superiorem, quiescere interim officium eius
debet.

5. Rursus revocari potest sententia mere in-
terlocutoria, si ve erratum fuerit interloquen-
do, si ve non, licet pars, ad cuius utilitatem lata
fuit, possit à tali revocatione appellare, & rur-
sus si ve lata sit super incidenti vel emergenti aut
super processu, si ve valida sit aut nulla, si ve ante
aut post decem dies, usque ad sententiam defini-
tivam; quia licet quoad partem transeat in rem
iudicatam, non tamen quoad Iudicem *Glossa in
d. c. cum cessante.*

6. Nec obstat, quod post decem dies sit parti
quæ situm jus, quod Iudex non videtur posse tol-
lere, l. id quod nostrum D. De reg. iuris: quia licet
Iudex jus parti quæ situm irrevocabiliter, veluti
per sententiam definitivam, tollere nequeat, ta-
men quæ situm revocabiliter, veluti interloquen-
do, tollere potest: sic enim in donationibus causis
moris & contractibus innoventatis jus parti
quæ situm & tamen tollitur alterius pœnitentia.

7. Potest item Iudex revocare interlocutori-
am non solum expresse sed etiam tacite: ut si
postquam pronuntiavit testes audiendos non
esse, eos dein admittat, censetur tacite revocare
suam interlocutionem, quia non minus est fa-
cere, quam dicere.

8. Rursus non solum Iudex; qui sententiam
interlocutoriam tulit: & gravamen intulit, e-
iusque successor, revocare illam potest, sed &
Iudex appellationis, c. Non solum, & c. fin. De ap-
pellat. in 6. in quem per appellationem translata
est potestas.

9. Similiter sententiam interlocutoriam dele-
gati potest Iudex delegans revocare, atque etiam
totum negotium ad se trahere; quia & revocare
Iudicem, qui eam tulit, si eundem delegaverit.
l. Iudicium solvitur 58. D. De iudic.

10. Si tamen interlocutoria fuerit mandata
executioni, cum sic res desinat esse integra, re-
vocari non potest: nisi sub sit justa causa, aut re-
vocetur consensu partium, quæ possunt juri suo
renunciare; vel nisi nullius aut modici sit præ-
iudicii, quia tunc etiam absque consensu parti-
um potest revocari; sicut & quando non concer-
nit communi dum partis, sed iudicis potestatem, vel
nisi sit nulla, quia sicuti de facto est lata, ita de
facto potest revocari.

11. Revocari etiam nequit, si transierit in
formam

Formam contractus vel quasi contractus: si sit lata cum principali, tunc est definitiva, quae tunc censetur pars illius: si fuerit confirmata per Principem: si appellatum sit à Iudice, qui eam tulit, & is detulerit appellationi, quia deferendo abdicit à se jurisdictionem, & illam transfundit in superiorem: si Iudex superior inhibuerit: si lata sit de consensu partium, aut per partes confirmata, nam tunc revocari nequit absque partium consensu, nisi causa subsit. Sic nec interlocutoria, lata ante definitivam, post definitivam potest revocari: & generaliter toties Iudex eam revocare non potest, quoties interloquendo functus est officio suo.

12. Dixi ante, merè interlocutoriam posse revocari; quia sententiam interlocutoriam, quae vim definitivae habeat, Iudex nequit revocare, nisi lata sit super incidenti, non finiente litem, sed unum articulum tantum, non substantialem negotii principalis: aut lata sit officio Iudicis nobili.

13. Tertio differunt, quod definitiva sententia ferri in scriptis debeat, ut postea dicemus, non item interlocutoria: quae nudo facto sine scripto ferri potest: nisi in illa magna causae cognitio verteretur, aut simul cum principali feratur, aut per eam appellatio ad Pontificem interponatur, *de i. h. t. n. 6.*

14. Quarto, definitiva non valet si feratur non servato Iuris ordine; secus de interlocutoria *can. Si Episcopus xi. q. 3.*

15. Quinto, eadem non valet, etiam in favorem partis absentis non citatae: secus de interlocutoria. Et sic de similibus, de quibus videri potest Rebuffus in d. l. *Quod iussit D. de re iudicata versis Capiamus.*

§. III.

Quomodo ferenda sit sententia.

1. *Primo in causa concludendum*
2. *Tum citanda partes ad audiendum jus dicit.*
3. *Deinde iudex ipso pro tribunali sedens sententiam ferat.*
4. *Adque in loco publico & consueto.*
5. *Ferenda in scriptis sententia.*
6. *Servato juris ordine.*
7. *Secundum allegata & probata, & secundum jus.*
8. *Debet certa esse sententia, & conformis libello.*

9. *Debet ferri tempore congruo.*

10. *Die iudiciali non feriata.*

11. *Et quidem de die, & non de nocte.*

12. *Et ea die ad quam facta est citatio.*

13. *Continere debet condemnationem vel absolutionem.*

14. *Victus victori in expensas condemnandus.*

His praemissis videamus, quando & quomodo Iudex sententiam ferre debeat. Allegatis itaque & probatis hinc inde, ex parte actoris & rei, omnibus quae ad suam causam & intentionem spectare judica videntur, Iudex ex officio suo mercenario litigatores interrogare solet an aliquid adhuc habeant, quod ad intentionis suae probationem allegatum velint. Quod si se allegare velle dixerint, audientur, & Iudex competentem terminum statuet, intra quem illud allegent, *Auth. Iubemus Codicis De iudicio*, quia Iudex non potest sententiam dicere, nisi omnibus auditis, quae litigatores utrumque producere & allegare volunt, *can. Iudicantium iij. quast. 5.*

1. Si verò dixerint, se nihil aliud proponendum habere, jubet eos utrumque ulterioribus allegationibus renuntiare, & in causa concludere. Ea que renuntiatio & conclusio confectis actis inseritur, *e. Quoniam sup. De probat.* nec postea ulla vel allegatio vel probatio vel exceptio admittitur, *e. Cum venisset 25. versis. renuntiatum fuit sup. De testib.*

2. Indeque Iudex ad causae principalis decisionem se accingit & allegatis ac probatis omnibus diligentet & mature discussis atque examinatis, curabit ad certum diem citari utrumque litigantium, ad audiendum jus dici & sententiam ferri, *e. Bartholdus 18. hoc tit. in verbis, nec per se & c. cap. 2. De dolo in 6. De unoquoque enim negotio praesentibus omnibus, quos causa contingit, iudicare oportet, inquit Paulus I. C. l. De unoquoque 57. D. De re iudicata*: Ad eò ut sententia contra absentem non citatum lata sit nulla, *l. Ea qua Cod. Quomodo & quando iudex & c. tum sic adimatur defensio.*

3. Itaque die dicto, praesentibus litigantibus seu eorum procuratoribus, vel etiam absentibus (dummodò legitime citati fuerint, & in assignatione diei dictum, quod si comparuerint sine non, ad sententiam ferendam,